

LAUSUNTO VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTUKSESTA

Khall 70 §

Valtionosuusjärjestelmä uudistetaan osana kuntarakenneuudistusta. Järjestelmää on tarkoitus yksinkertaistaa ja selkeyttää sekä järjestelmän kannustavuutta parantaa.

Selvitysmies Arno Miettisen alustava ehdotus uudesta valtionosuusjärjestelmästä kuntakohtaisine koelaskelmineen lähetettiin 12.12.2013 ensimmäiselle kommentointikierrokselle. Selvitysmies teki lopullisen ehdotuksensa kommentointikierroksen jälkeen tammikuussa 2014. Kuntakohtaiset laskelmat eivät ole lopullisia, vaan tulevat vielä muuttumaan. Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa selvitysmiehen luonnoksesta 4.4.2014 mennessä.

Uudistus tulee voimaan vuoden 2015 alussa. Hallinnon ja aluekehityksen ministeriöryhmä linjasi, että uudistukseen sovelletaan vähintään viiden vuoden siirtymäaikaa, jonka tarkoitus on tasoittaa muutosta. Ensimmäisinä vuosina kuntakohtainen muutos olisi korkeintaan 50 euroa asukasta kohti.

Uudistuksen tarkoituksena on yksinkertaistaa laskentamallia, vähentää kriteerejä ja poistaa päällekkäisyyttä. Uuden valtionosuusjärjestelmän yleisperiaate on: asukasluku * hinta * kerroin. Peruspalveluissa on 8 kriteeriä, 3 lisäosaa. Uudistuksessa otetaan käyttöön yksi ikärakenne ja olosuhdeindikaattorit. Valtionosuuteen vaikuttaa nykyistä enemmän sairastavuus, myös kustannustenjaon tarkistus toteutetaan vuosittain.

Järjestelmän kannustavuutta on pyritty nostamaan sillä, että kriteerit perustuvat kustannusten laskennalliseen keskiarvoon, kunnan tuottaessa palvelun alle laskennallisen kustannuksen, saa se hyödyn itselleen. Järjestelmän kannustavuutta pyritään lisäämään siirtämällä painopistettä kustannusten tasauksesta tulojen tasaukseen.

Alustavasta ehdotuksesta ja kuntakohtaisista koelaskelmista pyydetään kuntien kannanottoja muun muassa kriteereihin, laskentaperusteisiin sekä valtionosuusjärjestelmän uudistukseen tarvittavaan siirtymäaikaan. Kuntakohtaiset laskelmat ovat suuntaa-antavia, sillä jatkossa laskennan pohjina käytetään aina uusimpia, saatavilla olevia tietoja.

Kuntaliitto on omissa lausunnoissaan vaatinut perustelujen parempaa avaamista, koska kuntien keskinäiset suhteet muuttuvat merkittävästi. Samanaikaisesti valtio leikkaa vuosittain valtionosuuksia ja tämä yhdistettynä uudistukseen tuo kuntatalouteen voimakkaita paineita.

Köyliön kunnan osalta valtionosuusuudistus laskee kunnan tuloja 272 €/asukas eli yhteensä 747 603 euroa.

Kunnanjohtaja: Kunnanhallitus toteaa lausuntonaan valtiosuusuudistuksesta seuraavaa:

Uudistuksen lähtökohtaiset perustavoitteet ovat hyväksyttäviä. Tarkoituksena on järjestelmän yksinkertaistuminen ja vanhentuneiden osaluokkien uudistaminen. Tärkeitä elementtejä ovat lisäksi valtion ja kuntien kustannusten jaon tarkistuksen muuttuminen vuosittaiseksi sekä valtiosuusjärjestelmän muuttuminen entistä kuntaliitosneutraalimaaksi.

Yleisperiaatteissa esitetty yksi ikärakenne aiheuttaa kuitenkin sen, että kunnat kärsivät vanhusväestön suuresta määrästä. Ikärakenteen vaikutus valtiosuuksiin tulisi säilyttää merkittävänä ja esimerkiksi yli 85-vuotiaiden asukkaiden painoarvoa ei tulisi pudottaa valtiosuuksia määriteltäessä lisäämällä 6–15-vuotiaiden ikäluokkien osuutta huomattavasti.

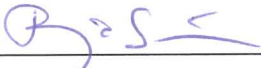
Valtiosuus määräytyy esitetyssä uudistuksessa nykyistä enemmän sairastavuuden perusteella eli voidaan tulkita, että uusi järjestelmä palkitsee sairastavuutta, kun sen tulisi kannustaa ennaltaehkäisevään työhön ja palkita niitä kuntia, joissa väestön terveydenhuoltoon on panostettu.

Työpaikkaomavaraisuuden nostaminen merkittäväksi kriteeriksi on täysin perusteetonta. Alhaisen työpaikkaomavaraisuuden kunnat luovuttavat jo muuta kautta taloudellista hyötyä niille kunnille, joissa asukkaat käyvät töissä. Lisäksi julkisen hallinnon työpaikkojen mukana pitäminen laskelmissa vääristää tilannetta.

Uudistusluonnoksessa esitetään 700 miljoonan euron siirtämistä muista kuntien valtiosuuksista verotulojen perusteella tehtävään tasaukseen. Järjestelmään otetaan uutena tekijänä 20 prosentin omarahoitussuusi. Tämän tasausjärjestelmän kokonaismuutoksen käytännön vaikutuksena on, että alhaisen verotulon kunnat menettävät tasauksessa tuloja nykyjärjestelmään verrattuna, mikä ei ole järkevää kattavan lähipalveluverkoston säilyttämisen näkökulmasta.

Päätös: Tehty ehdotus hyväksyttiin.

Allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta
otteen oikeaksi todistaa Köyliössä 1.4.2014

Reijo Siltala, pöytäkirjanpitäjä